

Vergaderjaar 2009–2010

31 371

Kredietcrisis

Nr. 325

VERSLAG VAN EEN GESPREK

Vastgesteld 17 maart 2010

De vaste commissie voor Financiën¹ heeft op maandag 15 maart 2010 een gesprek gevoerd met professor mr. M. Scheltema over de brief van de minister van Financiën d.d. 1 maart 2010 over de **toets van het eerste bestuurdersonderzoek DSB** (rapport van professor Scheltema, kamerstuk 31 371, nr. 319).

Van dit gesprek brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de commissie voor Financiën,
Blok

De griffie van de commissie voor Financiën,
Berck

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Blok (VVD), voorzitter, Ten Hoopen (CDA), ondervoorzitter, Weekers (VVD), Van Haersma Buma (CDA), De Nerée tot Babberich (CDA), Haverkamp (CDA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Irrgang (SP), Luijben (SP), Kalma (PvdA), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Cramer (ChristenUnie), Van der Burg (VVD), Tony van Dijck (PVV), Spekman (PvdA), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD), Tang (PvdA), Vos (PvdA), Bashir (SP), Sap (GroenLinks) en Linhard (PvdA).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Remkes (VVD), Pieper (CDA), Aptroot (VVD), Jan de Vries (CDA), Van Hijum (CDA), Mastwijk (CDA), Elias (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Pechtold (D66), Kant (SP), Ulenbelt (SP), Van der Veen (PvdA), Smilde (CDA), Anker (ChristenUnie), Nicolai (VVD), De Roon (PVV), Heerts (PvdA), Karabulut (SP), Thieme (PvdD), Heijnen (PvdA), Roefs (PvdA), Van Gerven (SP), Vendrik (GroenLinks) en Smeets (PvdA).

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Blok
Griffier: Berck

Aanwezige leden: Blanksma-van den Heuvel, Blok, Irrgang, Tang, Vendrik, Vos en Weekers.

De **voorzitter**: Ik open dit openbare gesprek van de vaste commissie voor Financiën met professor Scheltema over zijn toets op het eerste onderzoek naar de DSB-Bank. Ik heet de heer Scheltema van harte welkom, evenals de belangstellenden op de publieke tribune en degenen die nu met ons meeluisteren. In overleg met de heer Scheltema ga ik steeds de rij af, waarbij iedere fractie één vraag stelt. De Scheltema geeft antwoord op dat geheel van vragen. Daarna herhalen wij dat nog een aantal keer, want wij hebben twee uur ter beschikking. De heer Tang voert het woord namens PvdA-fractie. Wij beginnen met de eerste ronde. Ik stel voor dat u één vraag per ronde stelt, want de heer Scheltema moet het alleen doen. Iedereen krijgt ongetwijfeld genoeg gelegenheid om vragen te stellen.

De heer **Tang** (PvdA): Voorzitter. Ik maak van de gelegenheid gebruik om de heer Scheltema te danken dat hij komt om zijn rapport toe te lichten. Ik hoop dat hij begrip heeft voor de verwarring die ontstaan is door de twee verschillende oordelen van de twee verschillende toezichthouders. Die situatie is ongelukkig en maakt deze nadere uitleg nodig. Is de situatie werkbaar als één van de twee toezichthouders geen vertrouwen heeft in een bestuurder? Dat is de algemene vraag. Ik hoop dat de heer Scheltema daarover een oordeel kan geven, temeer omdat ik begrijp dat er kritiek is op het oordeel van het AFM. Die kritiek is geformuleerd door de heer Scheltema. Een deel van die kritiek snijdt wel degelijk hout, begrijp ik uit het rapport. Ik haal met name pagina 13 van het rapport naar voren. Daar staat duidelijk dat de Nederlandsche Bank de oordelen van de AFM voor een deel heeft overgenomen. Ik begrijp het rapport van de heer Scheltema zo, maar misschien begrijp ik het fout. Dit roept de vraag op, hoe de Nederlandsche Bank tot een afweging is gekomen. Er liggen namelijk twee verschillende inzichten. De Nederlandsche Bank moest een afweging maken. Het is mij en mijn partij onduidelijk hoe die afweging tot stand is gekomen, temeer omdat de Nederlandsche Bank geen criteria heeft om de afweging te maken.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter. Ook ik dank de heer Scheltema voor zijn komst. Ik dank hem bovendien voor zijn rapport. Dit maakt mijn fractie en mijzelf zeer nieuwsgierig naar het meer integrale rapport dat de heer Scheltema met zijn commissie binnenkort openbaar zal maken. Ik heb veel vragen, maar ik neem er nu één uit.

Als ik het rapport van de heer Scheltema lees, doemt het beeld op dat de toezichthouders, zowel de Nederlandsche Bank als de Autoriteit Financiële Markten, de komst van de heer Zalm bij DSB hebben verwelkomd. Dat staat ook in het rapport. Sterker nog, ik begrijp dat de Nederlandsche Bank het voornemen had om een stille curator te benoemen, maar dat men daarvan heeft afgezien in het licht van de optie dat de heer Zalm CFO zou worden bij DSB. Dit veronderstelt dat de toezichthouders veel van de heer Zalm verwachtten in het bestuur van DSB. Ik vraag de heer Scheltema of hij dit nader kan toelichten. Elders in zijn rapport is immers te lezen – met name in reactie op de aanbeveling van de Autoriteit Financiële Markten – dat de machtspositie van de heer Zalm binnen het DSB-bestuur niet overschat mag worden vanwege de bestuurder-eigenaarconstructie die de Nederlandsche Bank had toegelaten bij het verstrekken van de bankvergunning. Kan de heer Scheltema mij helpen om die twee oordelen

– de inschattingen over de positie van de heer Zalm – met elkaar te verzoenen?

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Wij hebben met enige verbazing kennisgenomen van het rapport van de heer Scheltema. Wij hadden hem gevraagd om het besluit van de toezichthouder te toetsen. Dat zou een marginale toets zijn. Hij ging echter veel meer op de inhoud toetsen. Bovendien, mijnheer Scheltema, toetste u iets waar wij niet om hadden gevraagd, namelijk een aanbeveling van de AFM. Misschien kunt u toelichten waarom u dat gedaan hebt. Ik zou het ook op prijs stellen als u uitvoeriger kon aangeven waarom u zo kritisch bent over die aanbeveling van de AFM. Wij kennen de onderliggende stukken namelijk niet. Ik ken de AFM als een organisatie die heel kritisch is over een bestuurder die heeft gefunctioneerd bij een organisatie waar het grandioos mis is gelopen. Dat kun je immers wel zeggen over de DSB-Bank. Aan het functioneren van die bestuurder moet dan wel heel duidelijk blijken dat hij er alles aan gedaan heeft om die uiteindelijk onafwendbare afloop te voorkomen. De vraag is of dat hier echt anders is geweest. U zegt dat u onvoldoende reden ziet in plaats van dat u zegt dat u ziet dat er voldoende gebeurd is om de negatieve ontwikkelingen bij de DSB-Bank tegen te gaan. Graag wil ik daarop een reactie.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Voorzitter. Namens mijn fractie dank ik de heer Scheltema voor de uitgebreide rapportage die wij mochten ontvangen. Het betreft de rapportage over het eerste gedeelte van het onderzoek. Daaruit blijkt dat het een hele klus is geweest om dit onderzoek alleen te doen. Tegenover dat onderzoek staat immers een onderzoek waarmee 25 personen gedurende twee maanden intensief bezig zijn geweest. Ik ben heel benieuwd hoe de heer Scheltema zelf heeft ervaren dat hij deze klus alleen moest doen met de beschikbare informatie. Ik neem aan dat er, nadat 25 mensen gedurende twee maanden onderzoek hebben gedaan, onnoemelijk veel feitenmateriaal ligt. Eigenlijk had de heer Scheltema niet de opdracht om al dat feitenmateriaal exact te controleren en te toetsen. Hij heeft dat echter toch gedaan. Ik weet niet met welke intensiteit hij zelf naar al dat feitenmateriaal heeft gekeken en welke afweging hij heeft gemaakt. De heer Scheltema had immers een soort scheidsrechtersrol. Dat hadden wij geen van allen voorzien. Wij konden immers ook niet voorzien dat de AFM en de Nederlandsche Bank op verschillende gronden tot andere conclusies zouden komen. Ik ben benieuwd hoe de heer Scheltema dat heeft afgewogen en hoe hij tot de conclusie kwam dat de voorliggende aanbeveling van de AFM absoluut onvolwaardig is. De heer Scheltema zegt dat er onvoldoende feitenmateriaal voorhanden is om een dergelijke aanbeveling te kunnen doen. Dat is een behoorlijk harde conclusie die hij in ieder geval bij de AFM neerlegt. Graag verneem ik hoe de heer Scheltema tot de conclusie is gekomen dat hij zwaarder hecht aan de conclusie betreffende de betrouwbaarheid en de deskundigheid van de Nederlandsche Bank.

De heer **Weekers** (VVD): Voorzitter. Ook ik dank de heer Scheltema voor zijn doorwrochte rapportage, alsmede voor het feit dat hij vandaag hier wil zijn.

De Kamer heeft niet voor niets gevraagd om een onafhankelijke toetsing van het hernieuwd oordeel van de toezichthouders over enkele betrokkenen van de DSB-Bank die elders nog actief zijn. Dat deed zij vooral om de zekerheid te hebben dat niet het gevoel ontstaat dat er een slager is die zijn eigen vlees keurt. Daarover heeft de heer Scheltema naar mijn oordeel buitengewoon heldere uitspraken gedaan die vertrouwen wekken. De heer Scheltema zou als het ware een Salomonsoordeel vellen nadat de autoriteiten de beslissing hadden genomen. Hoe beoordeelt hij dan het beeld dat is ontstaan van twee toezichthouders die tegenover elkaar staan

en het beeld dat door sommigen wordt opgeroepen dat de Kamer moet bepalen wie gelijk heeft? Ik vraag dat temeer omdat de heer Scheltema op pagina 10 aangeeft dat de gang van zaken het vermoeden wekt dat de AFM een wat sterkere positie wilde innemen dan zij gebruikelijk doet. Moet ik deze opmerking zien in de bredere context, waarbij wij de situatie aldus moeten beschouwen: er is sprake van één eindoordeel dat is opgebouwd uit een aantal bouwstenen en een van die bouwstenen is het advies van de AFM?

De **voorzitter**: Dan is nu voor de eerste keer het woord aan de heer Scheltema.

De heer **Scheltema**: Voorzitter. Mijn dank voor de verschillende vragen. Ik zal proberen deze zo goed mogelijk te beantwoorden.

Mevrouw Blanksma heeft gevraagd hoe ik het als persoon heb ervaren om dit werk te doen. Ik moet zeggen dat ik het moeilijker heb gevonden dan ik oorspronkelijk had gedacht. Dat komt voor een deel door het feit dat het dossier waarmee ik werd geconfronteerd, heel anders is dan ik had verwacht en eigenlijk ook dan het naar mijn mening had moeten zijn, al heb ik mij in het begin afgevraagd wat de goede lijn is om te volgen. Om die reden is het wellicht een goede zaak om even het kader te schetsen waarbinnen de herbeoordeling heeft plaatsgevonden. De herbeoordeling vond plaats in het kader van de functie die de betrokkene thans bij ABN AMRO uitoefent. Daarbij moest dus de vraag worden beantwoord of voor die functie qua betrouwbaarheid en deskundigheid is voldaan aan de wettelijke vereisten.

Ten aanzien van de betrouwbaarheid gaat het eigenlijk om de persoonlijke integriteit. Dat is een soort algemeen begrip. Je bent betrouwbaar of je bent niet betrouwbaar. Dat geldt ongeacht de functie die het betreft. Bij deskundigheid is een aantal algemene aspecten aan de orde. Daartoe behoort de vraag of betrokkene goed leiding kan geven aan een grote organisatie. Hieronder vallen ook aspecten die meer specifiek gelden voor de betreffende functie. Dat betekent dat je, als je deskundig bent voor de ene functie, niet altijd ook deskundig hoeft te zijn voor de andere functie. Het ging hier uitsluitend om de deskundigheid. De betrouwbaarheid was niet aan de orde. Het ging om de deskundigheid ten aanzien van het geven van leiding aan ABN AMRO. Die vraag moest worden beantwoord. De vraag wat ik, geconfronteerd met het dossier waaruit bleek dat de standpunten van de twee toezichthouders niet helemaal parallel liepen, heb gedaan, is moeilijk te beantwoorden. Uiteindelijk ligt er maar één oordeel, namelijk dat van DNB. Om dat oordeel gaat het. Daar heeft de AFM input voor geleverd, maar uiteindelijk gaat het om het oordeel van DNB. Het oordeel van de AFM is ook niet helemaal gelijkwaardig daaraan. Uiteindelijk is dat input voor het oordeel van DNB. Naar eigen zeggen is het ook geen afgerond oordeel, want de algemene afweging aan het eind die je moet maken, namelijk van de vraag of je zo'n maatregel inderdaad kunt nemen, moet je toetsen aan de beginselen van behoorlijk bestuur die daarop van toepassing zijn. De AFM heeft gezegd dat men dat aan DNB laat. In die zin kun je dus niet zeggen dat deze oordelen op hetzelfde niveau liggen. Het oordeel van DNB is ook juridisch gezien het slotoordeel. Dat neemt niet weg dat daartegenover ook sprake is van een aanbeveling van de AFM. Het is niet vreemd, al heb ik in het begin gevraagd hoe ik dat moest doen, dat ik ook intensief naar het oordeel van de AFM heb gekeken. Dat is niet vreemd, omdat ik moest beoordelen of DNB in redelijkheid tot het besluit had kunnen komen waartoe DNB is gekomen. Omdat er een aanbeveling van de AFM lag, moest DNB beslissen of men die aanbeveling al of niet zou volgen. Dat moest ik ook toetsen, want dat is onderdeel van de vraag of het oordeel van DNB goed is. Dan is relevant hoe goed de aanbeveling is. Naarmate die overtuigender is, is het moeilijker om daarvan af te wijken. Naarmate die minder overtuigend is, is het

meer gerechtvaardigd om ervan af te wijken. Ik moest dus, om een goed oordeel te vormen, ook kijken naar de aanbeveling van de AFM, want anders had het niet gekund. Vooral omdat DNB van de aanbeveling afweek, moest ik die redenering goed toetsen. Dat heb ik gedaan. Dat is voor een deel antwoord op de vragen.

De heer Tang vroeg hoe ik de ontstane situatie beoordeel. Ik ben ingehuurd om te oordelen over de herbeoordeling. Dat oordeel heb ik gegeven, namelijk dat DNB in redelijkheid tot die conclusie kon komen. Daar houdt mijn oordeel op, want dat was de vraag die mij is gesteld. In het huidige systeem is het eindoordeel van DNB juridisch het eindoordeel van deze herbeoordeling.

De heer Vendrik vroeg of het juist is wat ik schreef, namelijk dat de toezichthouders de komst van de heer Zalm verwelkomden en dat dit reden was – dat staat ook in mijn rapport – om de curator die DNB eerst in het hoofd had, niet te benoemen. Daar heeft men van afgezien. Heeft men zich voldoende gerealiseerd dat de positie waar de heer Zalm in kwam niet de sterkste was? Dat weet ik niet precies. Uiteindelijk heeft DNB de afweging gemaakt dat het prettig was dat de heer Zalm zou komen. Dus zou de curator niet worden benoemd. Veel meer kan ik er op dit ogenblik niet over zeggen. Natuurlijk zal de commissie verder kijken naar de manier waarop het toezicht is gelopen. Ook de vraag of dat een verstandige benadering van DNB was, zal in het rapport van de commissie aan de orde moeten komen. Ik verwijs daarvoor naar het eindoordeel van de commissie.

De heer Weekers had het over «een salomonsoordeel». Hij vroeg hoe ik tot het salomonsoordeel ben gekomen. Zo zie ik het toch niet helemaal. Ik moest uiteindelijk beoordelen wat de Nederlandsche Bank heeft gedaan. Dat was het oordeel. De Autoriteit Financiële Markten had input in die besluitvorming geleverd. Het is natuurlijk normaal dat de toezichthouders beiden input leveren. Dat had naar mijn idee wel op een andere manier moeten gebeuren, maar dat heb ik duidelijk omschreven in het rapport. Ik hoefde echter niet zozeer een salomonsoordeel te geven; ik moest bekijken of DNB van het oordeel van de AFM kon afwijken. Die vraag heb ik bevestigend beantwoord. Het was dus niet helemaal zo dat er een oordeel A en een oordeel B was waartussen gekozen moest worden. Zoals ik heb uiteengezet, hadden beide oordelen toch een beetje een verschillende dimensie.

Misschien ben ik niet voldoende nauwkeurig geweest, maar ik denk dat ik zo een groot deel van de gestelde vragen heb beantwoord.

De **voorzitter**: We gaan de rij nog een keer langs. Dan zal het blijken.

De heer **Tang** (PvdA): Voorzitter. Hopelijk duidt de heer Scheltema het me niet euvel dat ik toch even doorvraag. Ik begrijp heel goed dat de situatie anders was dan hij had verwacht en dan wij hadden verwacht. Wat ik mis in zijn rapport, is hoe de afweging van de Nederlandsche Bank tot stand is gekomen. Hij gaat wel in op de aanbeveling van de AFM en geeft aan waarom daar kritiek op is. Ik begrijp dat die kritiek het makkelijker maakt voor de Nederlandsche Bank om een ander oordeel te vormen dan de AFM of om het oordeel van de AFM naast zich neer te leggen. Dat laat echter onverlet dat delen van de kritiek van de AFM wel degelijk waar kunnen zijn. Ik verwijs naar pagina 13: «Bij deze onderwerpen» – het gaat dan over overkreditering, slechte advisering en hoge provisies – «worden punten uit de aanbeveling van de AFM overgenomen.» De Nederlandsche Bank onderschrijft dus ten dele de kritiek van de AFM op de praktijken bij de DSB en de rol daarin van de heer Zalm, zou ik zeggen. Er is dus misschien kritiek op het AFM-rapport te leveren, maar dat wordt wel erkend. Hoe komt de Nederlandsche Bank dan tot een afweging? De AFM had misschien geen afgerond oordeel, maar wat maakte het oordeel van de Nederlandsche Bank dan anders? De heer Scheltema is daarover in zijn

rapport vrij summier. Hij heeft het vrij uitgebreid over het AFM-oordeel, maar niet over de Nederlandsche Bank. Hoe komt DNB tot een andere weging? Dat vind ik tamelijk onbegrijpelijk. Wij moeten deskundigheid hebben. Als er geen criteria zijn voor deskundigheid, is het toch moeilijk om een afweging inzichtelijk te maken.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Tang, want die puzzel kwam bij mij ook op. Ik heb ook een vervolgvraag op het antwoord van de heer Scheltema over die stille curator. Misschien breng ik de heer Scheltema een beetje in de problemen omdat ik hem eigenlijk vraag wat hij straks in zijn rapport gaat schrijven. Het is echter tamelijk vitaal, ook voor zijn beoordeling van de aanbeveling van de AFM. Zijn eerste inhoudelijke punt daarin staat op pagina 17. Hij schrijft daar onder punt 2: «In het stuk» – hij doelt daarmee op de aanbeveling van de Autoriteit Financiële Markten – «wordt geen aandacht besteed aan de relatief zwakke interne positie van de heer Zalm.» Dat lijkt mij dus vrij cruciaal in het oordeel van de heer Scheltema over de aanbeveling van de AFM. Dan is er natuurlijk toch iets geks aan de hand. Dan lijkt het – en ik vraag hem of dit inderdaad zijn bevinding is – alsof de Autoriteit Financiële Markten achteraf de heer Zalm een aantal kwesties bij DSB nogal aanrekenent, terwijl de heer Scheltema zegt dat die hem niet zijn aan te rekenen. Die zwakke interne positie was er immers en die is geaccepteerd door beide toezichhouders, zo zegt hij; kennelijk ook door de Autoriteit Financiële Markten. Heeft hij dat de autoriteit ook voorgehouden? Dat is iets wat ik niet snap. Hoe kun je op voorhand een bestuursstructuur aanvaarden en de komst van de ex-minister van Financiën verwelkomen, terwijl je hem achteraf de nodige verwijten maakt, zelfs zodanig dat die tot een aanbeveling leiden dat de heer Zalm bij ABN AMRO moet vertrekken? Heeft de heer Scheltema daar ook met de autoriteit over gesproken? Ik snap dit namelijk niet goed.

De heer **Scheltema**: Het laatste stuk van de vraag heb ik niet verstaan.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Laat ik het precies proberen te zeggen. U beoordeelt de aanbeveling van de autoriteit. Een belangrijk punt in uw kritiek op de aanbeveling van de autoriteit betreft het feit dat de autoriteit geen aandacht besteedt aan de relatief zwakke interne positie van de heer Zalm bij DSB. Kortom, er wordt te veel van hem verwacht. Je mag hem achteraf ook niet verwijten dat hij in die positie niet alles heeft kunnen realiseren wat de autoriteit graag had willen zien. Zo lees ik het. Dan wordt echter de vraag relevant wat de positie was van de autoriteit op het moment dat de heer Zalm bij DSB kwam. Ik begrijp dat niet alleen DNB heeft gezegd: fijn dat de heer Zalm bij DSB gaat werken. Ook de AFM heeft dat gezegd, zo lees ik uit uw rapport. Dat is dan wel gek. De vraag is hoe de autoriteit op uw kritiek heeft geantwoord. Ik snap uw redenering, maar die roept de vraag op hoe de autoriteit ondanks de zwakke interne positie, die men heeft geaccepteerd – men heeft kennelijk de komst van de heer Zalm verwelkomd – toch tot zo'n hard oordeel komt. Waar zit 'm dat in?

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Ik hoop dat de heer Scheltema iets meer in kan gaan op de vragen die uit de Kamer komen. Die behoefte hebben wij namelijk in dit gesprek.

Laat ik het maar onomwonden vragen. Mijnheer Scheltema, waarom bent u scheidsrechter gaan spelen tussen twee toezichhouders, de AFM en DNB? U zegt wel tegen de heer Weekers dat het geen salomonsoordeel is, maar dat is het natuurlijk wel. U zegt gewoon dat de AFM ernaast zit en dat DNB goed zit. Dat is uw oordeel. Dat hebt u uitgebreid opgeschreven. Natuurlijk komt er dan van die kant kritiek. De heer Doctors van Leeuwen,

de oud-voorzitter van die club, zegt: Ik heb Michiel hoog, maar hier begrijp ik helemaal niets van. Wat vindt u van die kritiek?

U hebt uitgebreid beargumenteerd dat u het niet juist vindt dat de AFM een aanbeveling heeft gedaan. Mij is echter nog steeds niet duidelijk op grond van welke passage in de wet u tot het oordeel komt dat de AFM daarin een keuze had. Ik heb dit ook aan de minister gevraagd. Ik lees in de vierde nota van wijziging van de Wft dat het noodzakelijk is – zo staat het letterlijk in de wet – dat de AFM een aanbeveling doet op het moment dat een bestuurder naar het oordeel van de AFM dient te worden heengezonden.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Voorzitter. Bij de beantwoording van mijn eerste vraag gaf de heer Scheltema heel duidelijk aan dat hij als persoon het een vrij moeilijke maar ook verantwoordelijke opdracht vond en dat hij iets anders moest doen dan hij in eerste instantie dacht te moeten doen. Wij hebben er begrip voor dat hij dus een stapje verder is gegaan dan in eerste instantie door het parlement en de minister van Financiën is gevraagd. Ik wil in herinnering brengen dat de Kamer uitgebreid gesproken heeft over de instelling van de commissie-Scheltema en over het hoe en waarom ervan. Kamerbreed is 100% steun aan de heer Scheltema uitgesproken en vertrouwen in zijn integriteit en deskundigheid om deze opdracht uit te voeren. Ik denk dat dit van onze kant weleens onderstreept mag worden.

Mijn vraag richt zich op de conclusie die u trekt op pagina 19, mijnheer Scheltema. Die heeft betrekking op de aanbevelingen van de AFM. U bent daar heel klaar en duidelijk over; die conclusie bevat geen woord Spaans. U schrijft dat de aanbeveling niet de afwegingen bevat die de beginselen van behoorlijk bestuur vereisen. U schrijft dat er onvoldoende onderbouwing is voor de conclusie van heenzending et cetera. U geeft dat heel duidelijk aan. Wat hebt u exact gemist bij de AFM waardoor u deze conclusie trekt? Wat hebt u wel gezien en wat hebt u gemist?

De heer **Weekers** (VVD): Voorzitter. De heer Scheltema heeft in zijn rapportage eigenlijk gehekeld dat de AFM gebruik heeft gemaakt van het juridische instrument van aanbeveling. We hebben afgelopen woensdagavond uit het debat met de minister van Financiën begrepen dat ook het ministerie van Financiën dat instrument niet geschikt acht voor deze situatie en het in wezen ook in strijd acht met de totstandkomingsgeschiedenis van de wet. We hebben afgelopen woensdag ook begrepen dat de minister van Financiën al vanaf half december op de hoogte was van het feit dat dit advies was gegeven in de juridische vorm van een aanbeveling. Heeft het gekozen instrument, het oordeel van de AFM, de bouwsteen die is aangereikt, de totale afweging extra gewicht gegeven? Heeft het instrument aanbeveling, ook in de perceptie, geen veel zwaarder karakter dan een advies dat niet via dit juridische instrument is vormgegeven? Had het ministerie van Financiën de AFM dan niet moeten waarschuwen dat dit instrument niet voor dit soort situaties geëigend is? Hadden we daarmee niet een hoop commotie kunnen voorkomen?

De **voorzitter**: Het woord is opnieuw aan de heer Scheltema.

De heer **Scheltema**: Voorzitter. Een aantal leden vraagt waarom ik het idee heb dat die vorm van aanbeveling niet had moeten worden gekozen. Het ging in dit geval om een gezamenlijke activiteit van de toezichthouders om tot een herbeoordeling te komen. Het is natuurlijk zo dat de toezichthouders ieder hun eigen terrein hebben en daarom dus ook hun eigen invalshoek kunnen hebben en ook hun eigen verantwoordelijkheid hebben. Het kan dus best zijn dat zij verschillende ideeën, zienswijzen hebben over een bepaalde kwestie. In het normale toezicht is dat niet zo van belang, omdat ze ieder over hun eigen middelen beschikken om op te

treden, maar in een aantal gevallen moeten zij uitdrukkelijk samenwerken. Dat samenwerken is onder meer nodig wanneer het gaat om de beoordeling van bestuurders, want bij die beoordeling is het niet zo dat de goedkeuring van ieder van de toezichthouders nodig is. Het systeem werkt zo dat er op basis van de expertise en de inzichten van beiden uiteindelijk één oordeel komt. Zo zit de wet in elkaar.

Als de toezichthouders gezamenlijk moeten optreden, betekent dit dat zij gezamenlijk de inzichten moeten verzamelen en dat beiden hun inbreng in de besluitvorming moeten regelen, maar dat uiteindelijk de eindafweging door een van hen gebeurt. Bij verschil van mening maakt één toezichthouder dus de overall afweging. Volgens de wet is dat in het geval van ABN AMRO de Nederlandsche Bank.

Als het om bestuurders gaat, kan die samenwerking in het algemeen informeel. Meestal gaat dat ook informeel. Men wisselt de informatie uit en de baas neemt uiteindelijk gewoon de beslissing. In gevallen waarin de toezichthouders voor echt zware beslissingen moeten samenwerken, bepaalt de wet dat er een speciale zienswijzeprocedure wordt georganiseerd. Dan vraagt de ene toezichthouder, wanneer die van plan is een zware maatregel te nemen, aan de andere toezichthouder: wat vind jij ervan, wat is de zienswijze? Die ingewonnen zienswijze heeft natuurlijk in de procedure een rol, maar is als het ware een voorbereidend stuk voor het eindoordeel.

Die procedure was voor dit geval niet voorgeschreven. Die is voorgeschreven wanneer de toezichthouder van plan is om iemand weg te sturen of om een vergunning in te trekken, dus alleen bij zware maatregelen. Normaal is de beslissing om iemand niet weg te sturen, geen zware maatregel, want dat lijkt gewoon op continuïteit, en die maatregel is dus niet opgenomen in het rijtje waarover men zienswijze moet inwinnen. Nu dit oordeel toch wel zwaarder woog dan normaal, omdat de procedure juist is begonnen om hiernaar te kijken, had het wel voor de hand gelegen dat DNB de zienswijze op deze manier zou inwinnen. Dat was de normale gang van zaken geweest. Als men een formele juridische figuur had gewild, had de zienswijzeprocedure voor de hand gelegen.

De aanbeveling geldt voor een andere situatie, namelijk wanneer een van de toezichthouders, die niet zelf de vergunning heeft verleend, op iets stuit wat helemaal mis is, bijvoorbeeld iemand die zakelijke en privétransacties door elkaar heeft gehaald. Dat mag niet. De AFM stuit daarop, maar is niet de instantie die een maatregel kan treffen, want dat is de vergunningverlenende toezichthouder. In dat geval stelt de AFM de andere toezichthouder daarvan in kennis. Dat maakt al duidelijk dat de andere toezichthouder niet met die zaak bezig is en eigenlijk van niets weet. De toezichthouder die dit aantreft, merkt dat er wat moet gebeuren en daartoe stelt hij de andere toezichthouder daarvan in kennis. Daarbij beveelt hij tevens aan welke maatregel moet worden getroffen. Naar mijn idee was in dit geval de aanbeveling niet de goede figuur.

De heer **Irrgang** (SP): Ik wil de heer Scheltema graag wijzen op de volgende passage uit de toelichting op de vierde nota van wijziging. Deze taak van de vergunningverlener neemt echter niet weg dat ook de niet-vergunningverlener – in dit geval de AFM – op basis van informatie ontleend aan het toezicht binnen zijn eigen toezichtsdomein kan constateren dat een persoon niet langer voldoet aan de eisen met betrekking tot betrouwbaarheid of deskundigheid. In zo'n geval is het, mede vanwege het gelijkgerichte belang van beide toezichtsdomeinen, noodzakelijk – een zeer belangrijk woord – dat de niet-vergunningverlenende toezichthouder de vergunningverlenende toezichthouder hierover informeert en een aanbeveling doet voor een te treffen toezichtmaatregel. Voorzitter. Dat was de situatie. De AFM vond dat iemand weg moest en dan lees ik in de toelichting op de wet niet anders dan dat een aanbeveling noodzakelijk is.

De heer **Scheltema**: Ik ben het daar niet mee eens. Ik wijs op de opbouw en de systematiek van de wet. Voor een gezamenlijke activiteit van de twee toezichthouders is informele samenwerking of de procedure van de zienswijze aangewezen. Dat wordt ook uitgewerkt. De procedure van artikel 1:49 ziet naar mijn stellige overtuiging op een ander geval. Ik heb dat zojuist genoemd, namelijk als de andere toezichthouder zelfstandig op iets stuit waar iets aan gedaan moet worden. Als hij daarop stuit, is het noodzakelijk dat hij de ander daarvan in kennis stelt. Dat in kennis stellen is ook al interessant. Hierbij was het niet zo dat de Nederlandsche Bank helemaal niet het idee had dat er onderzoek gedaan moest worden. Integendeel, DNB was de leider van het onderzoek omdat hij het voortouw had. Er was dus niets om van in kennis te stellen. Wanneer er echter een incident door de andere toezichthouder wordt geconstateerd, dan is het noodzakelijk dat die toezichthouder een aanbeveling doet. Gezien de opbouw van de wet is er bij mij niet zo veel twijfel over dat de aanbeveling in dit geval niet de goede figuur is.

De heer Weekers heeft gevraagd of de minister niet iets had moeten doen toen hij half december ervan op de hoogte kwam dat er een aanbeveling zou komen. Wat zal ik over de minister oordelen? Ik heb niet onderzocht of de minister al dan niet iets had moeten doen. Dat was ook niet zozeer mijn taak. Daar kan ik dus niets over zeggen.

Vervolgens is gevraagd hoe ik de aanbeveling van de AFM heb beoordeeld. Misschien is het goed om eerst duidelijk te maken hoe ik tegen die aanbeveling aankeek. De deskundigheid die aan de beoordeling ten grondslag moet liggen, is een begrip dat door beide toezichthouders heel ruim is uitgelegd en wel zo ruim dat die deskundigheid min of meer gelijk wordt gesteld met de vraag of er in het verleden goed is gehandeld. De deskundigheid wordt eigenlijk afgeleid uit de manier waarop in de afgelopen tijd is opgetreden. Dat is een vrij ruime uitleg. Het komt er haast op neer dat een deskundige geen fouten kan maken, want als hij een fout maakt, dan is hij per definitie niet meer deskundig omdat hij een fout heeft gemaakt. Dat is wel een heel ruime uitleg, maar die wordt door beide toezichthouders gehanteerd. Misschien is daar ook niet zo veel op tegen, behalve dat het wettelijke begrip enigszins tot een beperking zou kunnen leiden. Maar als je zegt dat de ervaringen van de afgelopen tijd maatgevend zijn voor de vraag of er deskundigheid is, dan ligt het ook voor de hand dat je daar een bepaalde periode voor neemt. In de richtlijnen van DNB staat dat het over de afgelopen vijf jaar gaat. Bij de aanbevelingen van de AFM gaat het bijna uitsluitend over de tijd bij DSB, bijna niet over de tijd bij ABN AMRO en niet over de tijd dat hij minister was. Aangezien het gaat over de vraag of hij deskundig is in zijn functie bij ABN AMRO en aangezien bij deskundigheid ook dingen als algemene leidinggevende capaciteiten een belangrijke rol spelen en de vragen of je een grote organisatie kunt leiden en of je je voldoende staande kunt houden als anderen je tegenspreken, is het toch opmerkelijk als je alleen maar kijkt naar de periode bij de DSB en die andere periodes daar niet bij betreft. Dat is één punt waarover ik twijfels heb. Dat vind ik een beperking van de manier waarop de AFM naar de zaak heeft gekeken.

Een ander punt – dat is misschien ook goed om te zeggen – is dit. De AFM heeft gezegd: wij hebben niet de afweging gemaakt aan het eind van de belangen en de toets aan de beginselen van behoorlijk bestuur. Als zij dat wel gedaan zou hebben, dan zou in ieder geval de vraag aan de orde moeten zijn gekomen in hoeverre je kunt terugkomen op de goedkeuring die bij de benoeming bij ABN AMRO was gegeven. Het algemeen bestuursrechtelijk kader daarvoor is: als je eenmaal tot een gunstige beslissing bent gekomen, dan kun je daar niet ten nadele van degene jegens wie die beslissing is genomen, op terugkomen als daar niet op zijn minst zwaarwegende argumenten voor zijn, vooral als er nieuwe dingen boven tafel komen die je eerder niet had geweten of kunnen weten. Dat punt had in ieder geval aan de orde moeten komen bij de vraag of je een

dergelijke maatregel kunt nemen. Ik kan niet precies zeggen hoe die afweging moet uitvallen, maar dat was helemaal niet aan de orde geweest. Dat had in het vizier moeten worden genomen, wanneer men daarnaar had gekeken. Die twee punten ontbraken aan de aanbeveling.

Daarmee kom ik op wat de heer Tang heeft gevraagd. Hij zei: DNB had helemaal geen criteria voor het beoordelen van deskundigheid. Dat is zo. De AFM heeft wel beleidsregels uitgevaardigd voor de manier waarop je die moet beoordelen; DNB heeft die niet. Dat hangt ook samen met het feit dat DNB veel minder van dit soort beoordelingen doet dan de AFM. Die doet dat bij een groot aantal tussenpersonen en was dus ook veel meer genoodzaakt om dat te doen. DNB heeft zich toch een beetje aangesloten bij de criteria die de AFM had ontwikkeld. Dat waren enigszins de criteria. Als wordt gevraagd hoe DNB daarmee is omgegaan, aangezien die toch ook heel wat heeft overgenomen, dan is het antwoord: ja, DNB heeft vooral de overwegingen van de AFM overgenomen die typisch op het gedragsterrein lagen. De precieze criteria die aan de orde komen, liggen gedeeltelijk op het gedragsterrein en gedeeltelijk op het prudentiële terrein. Op het gedragsterrein gaat het over de vraag of de bank zich goed gedraagt ten opzichte van de cliënten. Op het prudentiële terrein gaat het over de vraag of ze niet te veel risico's nemen en of ze geen dingen doen die de bank kunnen laten omvallen. Bovendien is er een aantal criteria dat hier een beetje tussenin ligt. Kun je goed leiding geven? Kun je goed tegenspel bieden? Die zaken zijn zowel voor het prudentiële terrein als het gedragsterrein van belang.

Nu heeft de AFM gezegd – en dat vind ik een voor de hand liggende benadering – dat zij vooral de zaken op het gedragsterrein aanvaardt als vertrekpunt. Van de onderwerpen die meer op dat gemeenschappelijke of prudentiële terrein liggen, heeft zij haar eigen beoordeling. Voor de standpunten van zowel de AFM als DNB geldt dat er een afweging in zit. Bij het beoordelen van wat er de afgelopen tijd is gebeurd, kom je vaak de constatering tegen dat er aan de ene kant veel verbeterd is, maar dat er aan de andere kant nog meer moest gebeuren. Dat is typisch het soort afwegingen dat je als toezichthouder moet maken.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Kan de heer Scheltema met iets meer precisie aangeven wat het betekent voor de aanbeveling van de autoriteit? Op pagina 13 geeft de heer Scheltema weer hoe het oordeel van de autoriteit in hoofdlijnen eruit ziet. Er worden de heer Zalm drie dingen verweten. Het eerste punt is dat hij onvoldoende oog had voor het risico van reputatieschade en voor claims als gevolg van de verkoopmethode en dat hij onvoldoende op de hoogte gesteld was van de werkelijke kwaliteit van dienstverlening. Dat lijkt me vooral een gedragstypische beoordeling, terwijl de twee andere kwalificaties meer een prudentieel oordeel bevatten. Zegt de heer Scheltema daarmee dat DNB het eerste punt eigenlijk heeft overgenomen en niet heeft weersproken? Zegt hij daarmee dat DNB op de andere twee punten een eigen oordeel heeft geveld en daar anders over denkt?

De heer **Scheltema**: Nee. DNB heeft ook eigen beschouwingen gehouden over de vraag hoe het gegaan is met dat tegenspel bieden en met het verdienmodel. Die dingen hebben typisch niet alleen een gedragskant. Een verdienmodel is natuurlijk essentieel om ervoor te zorgen dat een bank niet omgaat. Dat zijn eigen beschouwingen en daarin zijn de beschouwingen van de AFM als het ware meegenomen.

De heer Vendrik stelde ook een vraag over de zwakke positie van de heer Zalm en of de toezichthouders dat geaccepteerd hebben. Het is juist zoals in het rapport staat: beide toezichthouders verwelkomden de komst van de heer Zalm en hoopten dat het daardoor wat beter zou gaan. De Nederlandsche Bank was vooral degene die afzag van een maatregel in verband met de komst van de heer Zalm. Het accepteren van de zwakke positie is

in wezen eigenlijk gebeurd bij het verlenen van de bankvergunning in 2005. Toen is de beslissing genomen om de bankvergunning te verlenen, waarvan de bestuursstructuur een onderdeel vormde. Dat is door de Nederlandsche Bank gedaan. Ik geloof dat de AFM daarmee in die tijd niet of nauwelijks bemoeienis heeft gehad. Het was dus een beslissing van de Nederlandsche Bank.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Als ik uw rapport goed lees, zegt u ook dat de komst van de heer Zalm niet alleen door de Nederlandsche Bank werd toegejuicht. Sterker nog, toen hij CFO werd, is de benoeming van de stille curator afgeblazen. Hij is echter ook verwelkomd door de Autoriteit Financiële Markten. Die had dus kennelijk ook hoge verwachtingen van de heer Zalm, terwijl zij die bestuursstructuur ook kende.

De heer **Scheltema**: Het woord «toejuichen» dat u nu gebruikt, had ik eerst in de tekst staan. Toen zei de AFM tegen mij: zover zijn wij niet gegaan. Wij vonden het prettig dat hij komt, maar «toegejuicht» gaat te ver. DNB heeft uitdrukkelijk ook een andere maatregel niet genomen omdat de heer Zalm kwam.

De heer **Tang** (PvdA): Ik wil graag nog iets zeggen over dit punt. Ik probeer te begrijpen hoe dit tot stand is gekomen. Er is kritiek vanuit het gedragstoezicht. Die gaat over de overkreditering, de hoge provisies en daarmee het ongezonde verdienmodel. Die kritiek komt vanuit de AFM en die bestrijdt u in zekere zin ook niet. U zegt dat het moeilijk is daarover van afstand een goed oordeel te vormen. Dat begrijp ik. Ik begrijp dat de Nederlandsche Bank die kritiek in ieder geval niet weerspreekt en daarmee dus overneemt, maar tot een andere weging komt, die meer uitgaat van prudentiële overwegingen.

De heer **Scheltema**: Die overkreditering is een duidelijk punt. In hoeverre is de overkreditering afgenomen? Overkreditering is overigens zowel een gedragspunt als een prudentieel punt. Wat gedrag betreft, moet je namelijk niet hebben dat je de mensen meer schulden laat maken dan nodig is. Het is ook een prudentieel punt, want mensen die hun schulden niet kunnen betalen zijn een prudentieel risico. Voor beide punten speelt het een rol. Daarover verschillen de toezichthouders inderdaad enigszins van mening. Zij zijn het er eigenlijk over eens dat het verbeterd is. Dat heb ik ook in het stuk geschreven. Daarover zijn ook cijfers gegeven. Zij beoordelen het echter wat verschillend. De AFM zegt dat er ook nog wel gevallen zijn waarin overkreditering plaatsvindt of plaats kan vinden. DNB zegt dat het aanzienlijk is verbeterd, dus het is in ieder geval een grote stap in de goede richting. Dat is een beetje het verschil in weging.

De heer **Tang** (PvdA): Voor de Nederlandsche Bank gaven andere overwegingen toch meer de doorslag, namelijk of er voldoende tegenwicht was geboden en of er wel stappen waren gezet naar een nieuw verdienmodel.

De heer **Scheltema**: Ja.
Ik geloof dat ik de meeste punten van dit rondje beantwoord heb.

De **voorzitter**: Dan gaan wij door naar de volgende ronde.

De heer **Tang** (PvdA): In uw rapport kraakt u kritische noten over de AFM. De AFM heeft daarop gereageerd: zij is het niet met u eens.

De heer **Scheltema**: Dat is correct.

De heer **Tang** (PvdA): Dat verschil van inzicht blijft dus bestaan. De AFM houdt haar oordeel overeind. Door uw kritische noten hebt u de AFM in

een ander, misschien wel kwaad daglicht gesteld. U schrijft dat de AFM een jonge toezichthouder is en misschien een betere positie heeft willen bereiken dan zij had. Waaruit leidt u dat af en waarom hebt u dat opgeschreven? Het is op zichzelf niet noodzakelijk voor het toetsen van de oordelen.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Ik stel een wat bredere vraag, met het risico dat u deze niet nu kan beantwoorden. Ik lees de aanbevelingen van de AFM over wat de heer Zalm te verwijten valt en over wat kennelijk bij DSB de gang van zaken was. Ik lees dat het goed mis was toen DNB een curator wilde benoemen. De komst van de heer Zalm bij DSB heeft tot een reputatieverbetering geleid die nieuwe klanten heeft gelokt. Dit roept bij mij de vraag op of deze bank überhaupt open had mogen blijven. Door de toezichthouders wordt geconstateerd dat de problematiek groot is en wel dermate groot dat het zelfs de bestuurder, de heer Zalm, wordt verweten, maar tegelijkertijd blijft de winkel wel open. Is dat niet een beetje gek? Had die bank eigenlijk wel door mogen gaan? Men heeft de komst van de heer Zalm toegejuicht, men vond het prettig, maar men wist kennelijk al dat er heel veel mis was. Kan dat dan zomaar?

De **voorzitter**: De heer Scheltema zal zelf afwegen of hij die vraag nu al kan beantwoorden of pas na het vervolgonderzoek. Dat horen we zo meteen.

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Als ik de heer Scheltema hoor over de beoordeling van de situatie bij DSB, van de kant van de Nederlandsche Bank en de AFM, krijg ik sterk de indruk dat het glas volgens DNB halfvol en volgens de AFM halfleeg was. De een zegt eigenlijk «het is met de hakken over de sloot» en de ander zegt «het is in de sloot». De heer Scheltema is uiteindelijk meegegaan met het oordeel van de Nederlandsche Bank. Wat vindt hij van die situatie? Is er geen sprake van gerede twijfel, in ieder geval bij één toezichthouder, over deskundigheid en betrouwbaarheid van deze persoon?

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Voorzitter. Ik probeer een wat bredere vraag te stellen. De Kamer heeft de minister van Financiën gevraagd om de achterliggende gegevens openbaar te maken. De minister van Financiën heeft gezegd dat hij dat niet kan toestaan om privacygevoelige redenen. Wij voeren vandaag dit gesprek met de heer Scheltema om erachter te komen op welke basis hij tot zijn oordelen is gekomen en hoe hij te werk is gegaan. Hij heeft wel inzicht in de stukken. Ik weet niet hoe groot de stapel is. Misschien kan hij zeggen hoeveel stukken hij heeft ingezien. Is hij het met de minister van Financiën eens dat er zo veel privacygevoelige gegevens zijn, die wij niet kennen? Wij weten namelijk al vrij veel; wij zijn vrij breed geïnformeerd. Misschien zou hij ons wat tegemoet kunnen komen en ons wat meer beschikbare informatie kunnen geven, zodat wij ons in alle redelijkheid een beter oordeel over de totale afweging kunnen vormen. De intentie van dit gesprek is om daar een beter gevoel over te krijgen. Misschien vindt de heer Scheltema, als hij alles nog eens goed nakijkt, dat bijvoorbeeld 80% van de gegevens wel aanvullend aan de Kamer verstrekt kan worden.

De heer **Weekers** (VVD): De kritiek van de heer Scheltema op de AFM is dat de AFM het verkeerde instrument heeft gebruikt om haar mening kenbaar te maken aan DNB en dat zij er geen hoor en wederhoor op heeft laten toepassen, waardoor zij zich formalistisch heeft opgesteld. Uiteindelijk heeft de heer Zalm zich via de Nederlandsche Bank moeten verweren op de visie van de AFM. Een ander kritiekpunt is dat de beoordeling van het optreden van de heer Zalm onvoldoende is onderbouwd, dat de redenering onvoldoende wordt gedragen door feiten en omstandigheden. Op

pagina 18 van het rapport van de heer Scheltema staat een passage waarin hij dit nader adstrueert. Daarin stelt de heer Scheltema: zo heb je verklaringen rondom de uitkering van dividend bijvoorbeeld, waar Scheringa zegt dat hij vrijwillig heeft afgezien van dividend in 2008 en waar Zalm zegt «ja, ik heb dat nu net voorkomen». Zo is er ook nog iets rondom verklaringen van Van Goor aan de ene kant en verklaringen van Zalm aan de andere kant. Ik vraag mij bij een dergelijk pregnant oordeel van de toezichthouder af of mondelinge verklaringen van partijen, die lijnrecht tegenover elkaar staan, op zodanige wijze gewogen kunnen worden dat eruit komt dat de ene partij gelijk heeft en de andere partij kennelijk niet. Zou je dat hele zaakje dan niet terzijde moeten schuiven en zeggen dat er rondom dat dossier niets bewezen is? Wilt u daarop nog wat nader ingaan, mijnheer Scheltema? Een van de kernvragen die de commissie bezighoudt is of betrokkenen ook daadwerkelijk een aantal dingen te verwijten valt, ja of nee. In uw rapportage zegt u dat de beschuldigingen die besloten zitten in de aanbevelingen van de AFM, in elk geval niet voldoende zijn gestoeld op bewezen feiten.

De heer **Scheltema**: Om direct op die laatste vraag in te gaan: ja, in dit geval – omdat hier de betrokkenen elkaar tegenspreken – vind ik dat je deze passage beter überhaupt had kunnen weglaten, want hierop kun je geen oordeel baseren. Je weet niet precies wat er is gebeurd en ze spreken elkaar tegen, dus dit had je eigenlijk niet moeten opnemen. Als je hier toch iets aan ontleent, vind ik dat deze passage onvoldoende onderbouwt dat het op een bepaalde manier niet goed zat. Een belangrijk punt bij het feit dat het niet voldoende onderbouwd is, is dat je voor de deskundigheid eigenlijk naar een langere periode moet kijken, dat het gaat om de deskundigheid bij ABN AMRO en dat voor zover het om deskundigheid bij ABN AMRO gaat, de AFM daar niet heel veel aandacht aan heeft besteed. De AFM heeft gezegd dat haar oordeel over wat de heer Zalm heeft gedaan, op gedragsterrein neutraal is.

De heer **Weekers** (VVD): Dat is heldere taal. Hebt u voldoende gelegenheid gehad om dat met de AFM te wisselen? Of hebt u, gelet op het karakter van uw validatie van het oordeel, dus de marginale toets, alleen kunnen terugkijken op wat er is gebeurd en hebt u daaraan uw conclusies verbonden? Of hebt u dit ook indringend met de AFM besproken? Wat was dan de reactie daarop?

De heer **Scheltema**: Ik heb als uitgangspunt genomen dat ik mij niet met het proces van herbeoordeling moest bemoeien voordat het was afgelopen. Ik heb dus niet willen interveniëren in de manier waarop men bezig was. Ik heb pas naar de stukken willen kijken en ze eigenlijk pas willen ontvangen nadat het oordeel was afgerond. In die zin heb ik mij er natuurlijk niet mee bemoeid. Ik dacht dat dat de enige zuivere manier was. Toen ik mijn stuk had opgesteld, heb ik het van tevoren toegezonden aan zowel de Nederlandsche Bank als de AFM. Ik heb hun de gelegenheid gegeven om daarop schriftelijk en mondeling te reageren. Ik ben dus langs geweest bij beide toezichthouders om dit stuk met hen te bespreken. Dat heeft op een enkel punt ook geleid tot wijzigingen in het stuk, omdat ik er door met name de AFM op werd gewezen dat een ander standpunt misschien beter was. Ik heb dus een enkele wijziging aangebracht. Dat wil niet zeggen dat zij het nu geheel eens zijn met wat hier staat, maar ik heb in die zin dus wel hoor en wederhoor toegepast.

De heer **Weekers** (VVD): Tegelijkertijd hebben ze u er ook niet van kunnen overtuigen dat er wel degelijk voldoende gronden waren om deze krachtige uitspraken te funderen.

De heer **Scheltema**: Dat is juist.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): U zei dat u enkele wijzigingen hebt toegepast. Kunt u precies zeggen wat u bedoelt met «enkele wijzigingen»? Kunt u daarnaast een tijdslijn schetsen? Waar hebben wij het eigenlijk over, over december of over januari? Wanneer kreeg u de eerste rapportages? Hoe lang heeft dat gedeelte geduurd? Ook wil ik graag weten in welke vorm u de minister van Financiën hierbij hebt betrokken.

De heer **Scheltema**: Ik heb de minister van Financiën er niet bij betrokken. Ik had het idee dat ik onafhankelijk onderzoek moest doen. Ik moest beoordelen wat de toezichthouders hadden gedaan. Ik had ook het idee dat ik hun de gelegenheid moest geven om te reageren. Zij moesten onjuistheden kunnen halen uit wat ik had opgeschreven. Ik dacht dat ik de minister van Financiën niet de gelegenheid moest geven om zich te bemoeien met wat ik had opgeschreven. Dat heb ik dus niet gedaan. Over de tijdslijn kan ik het volgende zeggen. Ik heb een brief aan de minister geschreven – die hij geloof ik ook aan de Kamer heeft doorgestuurd – op het moment dat ik het dossier had ontvangen. Dat was ergens in het begin van februari. Ik heb toen een kleine week genomen om te kijken hoeveel tijd ik zou nemen voor het eindoordeel. Aan de ene kant wilde ik zo snel mogelijk zijn, omdat ik vond dat het al zo lang geduurd had. Aan de andere kant wilde ik me niet met het proces van beoordeling bemoeien, omdat ik achteraf moest komen. Dus heb ik besloten om nog twee weken te wachten op de volgende stukken. Ik dacht: als ik nu mijn oordeel geef en daarna die herbeoordelingen voor andere personen worden gedaan, gaat men misschien kijken naar wat ik gezegd heb en zich aanpassen. Mijn idee was, dat ik dan misschien nog niet tevreden zou zijn, omdat je een verkeerd soort wisselwerking krijgt. Alles afwegende heb ik nog veertien dagen gewacht en daarna het rapport opgeleverd. Het rapport is dus na die veertien dagen naar de minister gegaan. Overigens heb ik toen nog behoorlijk hard moeten werken, want ik moest ze ook nog horen. Dat kostte ook nog bijna een week. In dit geval kon ik het ook niet sneller doen dan in veertien dagen.

Mevrouw Blanksma vroeg wat er veranderd is in het rapport nadat ik de AFM gehoord had. Misschien is het belangrijkste punt dat ik het een beetje op het conto van de AFM had geschreven dat het allemaal zo lang geduurd had. Ik dacht namelijk dat de aanbeveling een aparte procedure was. De Nederlandsche Bank heeft de betrokkenen daarover gehoord en daardoor heeft het allemaal zo lang geduurd. De AFM zei: dat ligt niet aan ons, maar aan het verdere verloop. Zij vonden het vervelend dat zij als enige toezichthouder daarvan de schuld kregen. Ik vond dat ik dat niet staande kon houden, zonder daar heel uitvoerig naar te kijken. Dat punt heb ik dus uit mijn stuk verwijderd.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): De Kamer heeft in oktober al gesproken over het tijdschema. Toen heeft de minister van Financiën gezegd dat het twee weken zou duren voordat het rapport er lag. Wij vonden en vinden nog steeds dat zoiets zo snel mogelijk gereed moet zijn als er mensen, bestuurders in het geding zijn. Wij hadden dus weken gegeven, maar er zijn maanden genomen omdat die blijkbaar noodzakelijk waren. Mijnheer Scheltema, ik begrijp dat het niet aan u ligt, omdat u zegt dat u maar twee weken de tijd heeft gehad om überhaupt inzicht te krijgen en te komen tot een eindrapport. Er zijn verhalen dat in december al alles klaar was. U zegt echter dat dit niet aan u ligt, maar aan de toezichthouders.

De heer **Scheltema**: Ja, dat is waar. Ik heb eerst een kleine week genomen om te kijken hoe lang ik ervoor nodig zou hebben. Als je die tijd optelt bij die twee weken, heb ik het stuk bijna drie weken in huis gehad

voordat ik het rapport aan de minister gaf. Daarvoor had ik het niet. Ik heb er dus eigenlijk drie weken over gedaan.

De heer **Irrgang** (SP): Mijnheer Scheltema, u werd geconfronteerd met twee inhoudelijke oordelen, namelijk wel door en niet door. Hebt u toen ook overwogen om uw opdracht terug te geven? Als je procedureel toetst en je twee verschillende oordelen krijgt, was dat ook een mogelijkheid geweest.

De heer **Scheltema**: Ik keek wel raar op. Ik vroeg me af: wat overkomt me nu? Dat was mijn reactie. Ik had die opdracht gekregen en dus dacht ik dat ik die toch maar moest uitvoeren, want wat gebeurt er als je dan zegt dat je het toch liever niet doet? Ik vond het eigenlijk moeilijk, maar ik heb het gewoon gedaan in overeenstemming met de opdracht die ik gekregen had.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Mijnheer Scheltema, u schrijft op de eerste pagina van uw rapport over de keuze die u destijds heeft gemaakt tussen deze toets die één persoon naar voren haalt of het wachten op een meer integraal dossier over bestuurders en het werk van uw eigen commissie. Hebt u, toen u geconfronteerd werd met deze situatie – ik doel op het feit dat het eindoordeel anders luidde dan een aanbeveling – gedacht dat u inhoudelijk moest gaan toetsen en dat u dan het bredere verhaal nodig had om te voorkomen dat het scheef zou lopen? Hebt u toen opnieuw gedacht dat het eigenlijk beter zou zijn om te wachten totdat die andere dossiers gereed waren, alsmede het rapport van uw commissie?

De heer **Scheltema**: Het was mijn opdracht om die marginale toets te doen. Dat vergt niet meer dan een beetje van een afstand naar dat oordeel kijken. Gezien het feit dat er nadrukkelijk werd aangedrongen op snelheid, had ik de indruk dat ik niet anders kon dan snelheid betrachten. De keuze was nu eenmaal gemaakt op het moment dat de commissie werd ingesteld en het benoemen van mij, los daarvan. Ik heb gedacht dat ik het moest doen op de indertijd afgewogen wijze.

De heer **Tang** (PvdA): De marginale toets heeft betrekking op het proces, maar er is uiteindelijk door de Nederlandsche Bank een inhoudelijke afweging gemaakt. Er is kritiek op het gedrag, maar andere overwegingen hebben geleid tot het eindoordeel van de Nederlandsche Bank. Er is wel degelijk een inhoudelijke afweging gemaakt. Is het mogelijk dat het rapport van de commissie-Scheltema nieuw licht op de zaak zal werpen? Ik doel dan op de inhoudelijke afweging die uiteindelijk door de Nederlandsche Bank is gemaakt.

De heer **Scheltema**: Het gaat hier om het oordeel volgens de wettelijke begrippen «deskundigheid» en «betrouwbaarheid». Met deze herbeoordeling van de Nederlandsche Bank en de inbreng van de AFM is dat afgerond. Daarop kan niet meer worden teruggekomen. Als gevolg van het rapport van de commissie kan de Nederlandsche Bank naar mijn oordeel niet meer terugkomen op het oordeel dat is gegeven. Dat ligt dus als zodanig vast. Er zijn diverse vragen die de commissie moet beantwoorden. De vragen die de heer Vendrik stelde, houden daarmee verband. Ik hoop dat de antwoorden van de commissie meer licht zullen werpen op de manier waarop het bij de DSB-Bank verlopen is. Dat is echter iets anders dan de voorliggende beoordeling. Ik wijs erop dat dit een beoordeling is in het kader van de deskundigheid van ABN AMRO. Dat is toch iets anders dan de vraag hoe het bij de DSB-Bank verlopen is. Ik heb zojuist geprobeerd om dat uit te leggen. Daarmee houdt de vraag van mevrouw Blanksma ook verband. Ik doel op de vraag wat ik vind van de privacy-

aspecten in de dossiers. Ik veronderstel dat de minister zijn oordeel om die dossiers niet ter beschikking te stellen, heeft gebaseerd op de grond van privacy en het feit dat die dossiers vallen onder de geheimhoudingsplicht van de Wet op het financieel toezicht. Dat is uiteindelijk een beslissing van de minister, waar ik niet in wil treden. Die dossiers bevatten echter wel informatie die op andere financiële instellingen betrekking hebben dan de DSB-Bank.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): De heer Docters van Leeuwen zei dat die bank niet meer bestaat en dat de normale geheimhoudingsbepalingen in die zin dus geen functie hebben. Kan de heer Scheltema dat bevestigen? De AFM velst een hard oordeel over wat er fout is gegaan op het terrein van het bestuur van de DSB-Bank. Zij brengt dat op negatieve wijze in relatie tot de deskundigheid van de heer Zalm. Het is helder hoe een en ander naar het oordeel van de heer Scheltema uiteindelijk afgewogen moet worden. Ik neem echter aan dat de geconstateerde feiten overeind blijven. De zwaarte van de beoordeling van die feiten liegt er ook niet om. Mag ik ervan uitgaan dat uit het rapport van de commissie-Scheltema op te maken zal zijn wie is aan te rekenen dat dit, zoals de AFM constateert, op dusdanige wijze fout is gegaan? Ik wil een goed en compleet beeld van het gebeurde.

De heer **Scheltema**: Voorzitter. Ja, het is de bedoeling dat het rapport van de commissie een preciezer beeld oplevert van wat er op gedragsniveau goed en fout is gegaan bij DSB, ook van binnenuit. Dat is inderdaad de bedoeling.

De **voorzitter**: Ik meen dat de heer Tang de eerste was die zijn vinger heeft opgestoken.

Ik constateer dat hij ervan afziet.

Dan is het woord aan mevrouw Blanksma.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik wil nog even aansluiten bij dit punt. Zou het mogelijk kunnen zijn dat de commissie-Scheltema later met een eindoordeel over de totale situatie komt waarin conclusies voorkomen die toch nog raken aan de betrouwbaarheid en deskundigheid van bestuurderen die toentertijd aan het roer hebben gestaan? Bestaat daarin nog enige correlatie? De vraag is dus eigenlijk of wij dit al dan niet kunnen verwachten.

De heer **Scheltema**: De invalshoek is een andere. Deze betreft de vraag wat bij DSB is gebeurd en hoe de zaken zich daar hebben ontwikkeld. In dit geval gaat het over de deskundigheid van een individuele bestuurder in een positie bij een andere bank. Het is dus niet hetzelfde. Het is daarom niet uitgesloten dat zaken die daaruit naar voren zouden kunnen komen, in dit verband relevant zouden kunnen zijn.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Dat raakt dan dus aan de vraag wie verantwoordelijk is. Uiteindelijk is iedereen verantwoordelijk en daarmee is eigenlijk niemand verantwoordelijk. Ik heb het nu over het onderzoek dat de heer Scheltema verricht naar de DSB en dus niet over ABN AMRO. Er zijn toch mensen verantwoordelijk voor wat bij de DSB is gebeurd?

De heer **Scheltema**: Ik veronderstel ook dat er mensen voor verantwoordelijk zijn. Wij zullen dus wel degelijk gaan bekijken wat het bestuur van DSB heeft gedaan en wat de toezichhouders hebben gedaan ten aanzien van de ontwikkelingen bij DSB die uiteindelijk op een faillissement zijn uitgedraaid.

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Ik hoop niet dat de commissie-Scheltema zal komen met een analyse dat iedereen verantwoordelijk was zodat niemand verantwoordelijk kan worden gehouden. Het lijkt mij een heel goede zaak om te kijken naar de precieze verantwoordelijkheden van het bestuur, ook volgens de wet. Maar bijvoorbeeld ook de verantwoordelijkheid van de Raad van Commissarissen moet worden onderzocht. De langstzittende commissaris is uiteindelijk immers niet getoetst. Ik neem aan dat de commissie-Scheltema heel goed zal kijken naar de rol van de Raad van Commissarissen bij DSB. Deze heeft een wettelijke verantwoordelijkheid om toezicht te houden op het bestuur. Ook de precieze rol die de Raad van Commissarissen heeft gespeeld, moet worden gezien. Daaruit zou bijvoorbeeld een afgeleid oordeel kunnen voortvloeien over de langstzittende commissarissen in relatie tot het functioneren van de Raad van Commissarissen. Eerlijk gezegd, lijkt mij dat vrij evident. Hetzelfde geldt naar mijn mening voor het bestuur, de grootaandeelhouder en andere partijen. Dat is iets anders dan het wettelijk oordeel.

De **voorzitter**: Ik heb er behoefte aan om even een procedurele opmerking te maken. Wij waren begonnen met het antwoord op een vraag van de heer Weekers. Vervolgens heb ik daarop het stellen van een aantal vervolgvragen toegestaan. Misschien is het goed dat eerst de nog openstaande vragen uit die ronde worden beantwoord. Daar zijn wij namelijk nog niet aan toegekomen. Daarna kunnen de vragen aan de orde komen waarin al vooruit wordt geblikt naar het vervolgrapport van de heer Scheltema.

De heer **Tang** (PvdA): De heer Scheltema knikt van ja. Naar aanleiding van het rapport van de commissie-Scheltema kunnen er feiten boven water komen die relevant zijn. Ik doel bijvoorbeeld op de rol van commissarissen en die van bestuurders. In het rapport wordt de vraag gesteld of de heer Zalm voldoende heeft bereikt bij de probleebank DSB. De heer Scheltema stelt dat hij die vraag op afstand niet kan beoordelen en dat hij alleen kan oordelen over de oordelen. In het rapport van de commissie kan die vraag wel weer aan de orde komen.

De **voorzitter**: Dat is ook een inhoudelijke vraag. Die vraag is natuurlijk niet weg, maar het gaat mij nu even om de procedure. Er is slechts één vraag van de heer Weekers beantwoord uit een lange rij vragen. Misschien kan de heer Scheltema daar eerst nog iets over zeggen. Daarna kunnen wij ingaan op de vervolgvragen over het rapport dat nog niet af is.

De heer **Scheltema**: De heer Tang heeft nog gevraagd of ik een oordeel heb over de manier waarop de AFM het toezicht inricht. Hij gebruikte daarbij het woord «agressief», in die zin dat de AFM een manier van optreden heeft die je in het algemeen op die wijze kunt beoordelen. Het laatste is helemaal niet het geval. Beide toezichthouders hebben verschillende verantwoordelijkheden en verschillende invalshoeken. Zij hebben dus ook een verschillende stijl van opereren. Ze kunnen ook kiezen voor een verschillend beleid. De AFM voert inderdaad een wat agressiever beleid dan DNB – dat woord heb ik ook in mijn stuk gebruikt – maar dat is de beleidskeuze van de AFM.

De heer **Tang** (PvdA): De heer Scheltema schrijft letterlijk: «... het vermoeden dat de AFM zich een sterkere positie heeft willen verschaffen». Hoe moet ik die zin begrijpen?

De heer **Scheltema**: Ik heb het idee dat de aanbeveling in dit opzicht niet op zijn plaats was, maar wel tot gevolg heeft gehad dat de formele manier waarop de inbreng in de besluitvorming is ingebracht, is verstevigd. Dat is duidelijk het geval.

Ik hoop dat ik de resterende vragen daarmee heb beantwoord.

De **voorzitter**: Ik ga de rij weer af. Ik zie dat de heer Irrgang nog iets heeft.

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Ik worstel nog steeds met de analyse van de Wet op het financieel toezicht van de heer Scheltema. Hij had het over artikel 1:49. De toelichting die ik gaf, had betrekking op artikel 1:32, maar dat is nu artikel 1:49. Wij spraken dus eigenlijk over hetzelfde. Dat artikel gaat over de situatie dat een toezichthouder constateert – zo staat het letterlijk in de toelichting – dat een persoon niet langer voldoet aan de eisen met betrekking tot betrouwbaarheid of deskundigheid. Ik lees dat niet zo dat dit alleen geldt voor het moment waarop de heer Zalm nog bij DSB zat, maar dat lijkt de heer Scheltema wel te impliceren. Het kan ook daarna zijn, namelijk dat je iets constateert en dat het volgens de toelichting en dus volgens de wet noodzakelijk is dat de andere toezichthouder wordt geïnformeerd en dat er een aanbeveling wordt gedaan. Kunt u nogmaals proberen mij uit te leggen hoe u erop komt dat daarvoor een andere mogelijkheid bestaat?

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Voorzitter. Ik werp ook een blik vooruit. De heer Scheltema heeft nu ervaring met twee toezichthouders, ons «Twin Peaks»-model, waarin de AFM en de Nederlandsche Bank op basis van dezelfde feiten andere conclusies zouden kunnen trekken. De heer Scheltema heeft ook aangeraden om in de toekomst naar dat model en die bevoegdheden te kijken. Vindt hij dat wij nog eens goed moeten kijken naar dat hele «Twin Peaks»-model en bezien of het wellicht achterhaald is of op een andere manier georganiseerd moet worden? Had hierbij in principe ook een vetorecht toegepast kunnen worden, waarbij alles negatief is als er één negatief is? Zou de heer Scheltema met de kennis van nu anders naar dit «Twin Peaks»-model en naar de bevoegdheden van de AFM en de Nederlandsche Bank kijken?

De heer **Weekers** (VVD): Voorzitter. In de voorlaatste alinea schrijft de heer Scheltema dat de Nederlandsche Bank ongerust was over het vertrek van de heer Zalm bij DSB. Zijn klus daar was namelijk nog niet af en DSB kon moeilijk een geschikte opvolger vinden. De heer Scheltema zegt daarvan uiteindelijk ook: «Het betreuren van het vertrek van de heer Zalm laat zich moeilijk rijmen met de gedachte dat hij onvoldoende deskundig zou zijn.» Er moest op dat moment opnieuw een verklaring worden afgegeven, omdat de heer Zalm toen op verzoek van de minister van Financiën bij ABN AMRO/Fortis begon. Heeft de AFM zich daar ook nog over gebogen? Of heeft de AFM geen enkele rol gespeeld in de beoordeling van de heer Zalm op dat moment, bij aanvang van de ABN AMRO-periode, en heeft de AFM eigenlijk de vlag uitgestoken omdat de heer Zalm weg was bij DSB? Laat ik het nog anders zeggen: de zaken die de AFM nu opvoert om aan te tonen dat de heer Zalm onvoldoende adequaat gehandeld zou hebben als bestuurder bij DSB, wist de AFM toch al eerder vanuit haar gedragstoezicht? Waarom heeft de AFM niet eerder aan de bel getrokken en ingegrepen in het kader van het lopende toezicht, als zij alles wat er gebeurde kennelijk zo onverantwoord vond? Heeft de heer Scheltema daar zicht op en kan hij ons daarover bijlichten?

De heer **Scheltema**: Voorzitter. Ik kan de vraag van de heer Weekers niet goed beantwoorden. Ik heb mij ook afgevraagd waarom de AFM niet eerder aan zo'n maatregel gedacht heeft, als het toch zo slecht gesteld was met het gedragstoezicht. Ik weet wel dat de toetsing van de heer Zalm voor zijn huidige functie door DNB gedaan is. Voor zover ik weet, is daarover niet uitdrukkelijk het oordeel van de AFM gevraagd. Bovendien raakte zijn functie bij de nieuwe bank niet erg aan gedragsaspecten, maar

ging het vooral om de integratie en dus om de prudentiële kant van de zaak. De AFM heeft DNB ook niet uit eigen beweging benaderd over dit punt. De toetsing is toen dus gedaan door DNB.

De heer Irrgang sprak over de wetstekst. Wij hebben het over dezelfde toelichting. De teksten zijn verschoven en het artikel heeft een ander nummer gekregen, maar ik heb het over dezelfde passage van de toelichting in, naar ik meen, de vierde nota van wijziging. Zoals ik zo-even heb proberen uit te leggen, is de systematiek van de wet naar mijn idee heel duidelijk. Als de ene toezichthouder iets tegenkomt bij een instelling die onder de andere toezichthouder ressorteert, kan deze toezichthouder de aanbeveling gebruiken. Dat kan echter niet in situaties waarin gezamenlijk iets moet worden gedaan, waarin moet worden samengewerkt bij het uitoefenen van het toezicht of bij het beoordelen van bestuurders. Naar mijn idee blijkt met name uit de systematiek van de wet heel duidelijk dat je, als er zware punten zijn waar beide toezichthouders gezamenlijk door een besluitvormingsproces moeten komen, informeel samenwerkt, of, bij zware besluiten, de procedure van de zienswijze volgt. De minister heeft gezegd dat hij het daarmee is. Maar ja, juristen kunnen helaas weleens van mening verschillen. Dat is het vervelende van juristen. Ik ben behoorlijk overtuigd van het feit dat dit de goede interpretatie is, maar ik heb geen rechterlijke uitspraak die mij daarin steunt.

De heer **Irrgang** (SP): Ik probeer te begrijpen waarom u daarvan «behoorlijk overtuigd» bent, want ik ben er eerlijk gezegd behoorlijk niet van overtuigd. Dat komt doordat artikel 1:49 gaat over samenwerking van toezicht houden. Het hele artikel gaat over de ene toezichthouder die vergunning verleent en de andere toezichthouder die dat niet verleent. Per definitie gaat het dan dus over samenwerkende toezichthouders. Het feit dat er wordt samengewerkt kan dus nooit reden zijn om te zeggen dat artikel 1:49 niet van toepassing is. Daar gaat namelijk dat gehele artikel over.

De heer **Scheltema**: Mijnheer Irrgang, hoe verklaart u dan dat in artikel 1:47 de zienswijzeprocedure geregeld is voor situaties waarin gezamenlijk een oordeel moet worden gegeven over bijvoorbeeld de betrouwbaarheid van een bestuurder? Daarin wordt gezegd dat de zienswijzeprocedure moet worden gevolgd als er een zware maatregel aan de orde is. Dan ligt het toch in de systematiek van de wet dat als het een zwaar besluit is, je de zienswijzeprocedure volgt en dat artikel 1:49 aan de orde is wanneer er maar één toezichthouder is die op een bepaald feit stuit, dat aan de andere toezichthouder meedeelt en vervolgens een maatregel geeft?

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter, het is volgens mij niet de juiste vorm dat de heer Scheltema mij nu een vraag stelt. Artikel 1:49 gaat over een toezichthouder die niet de vergunning verleent, die vindt dat iemand weg moet. Daarover gaat artikel 1:49. Het betreft iemand die dat constateert dat er iemand weg moet. Daarvan was in dit geval sprake. Mijn enige vraag aan de heer Scheltema is dus nog steeds hoe hij erbij komt dat dit artikel niet van toepassing is. Tot nu toe heb ik geen antwoord gekregen op deze vraag. Hij zegt dat hij er heel erg van overtuigd is dat het zo is. Ik hoop dus dat hij er iets meer over kan zeggen.

De heer **Scheltema**: Ik hoopte dat ik voldoende duidelijk was geweest, maar dat is kennelijk niet het geval. Mijn argumenten vloeien vooral voort uit de systematiek van de wet. Ik denk echter dat het heel verstandig is om, als de heer Irrgang niet overtuigd is, aan andere juristen te vragen wat zij ervan vinden. Meer kan ik er niet over zeggen. Ik heb natuurlijk geprobeerd mijn voelhorens bij anderen uit te steken en ben toen gesterkt in mijn overtuiging. Maar goed, ik kan niet verder komen dan dat ik zeg dat het naar mijn idee zo in elkaar zit. Ik heb wel enige ervaring met wets-

systematiek en de manier waarop je die opbouwt. Daarom dacht ik dat ik dit zo kon zeggen. Verder kan ik niet gaan.

De **voorzitter**: Er staan nog meer vragen open. Dit was overigens opnieuw een debatje naar aanleiding van een vraag van de heer Weekers. Hij maakt nogal wat los met zijn vragen ...

De heer **Scheltema**: Mevrouw Blanksma vraagt in hoeverre we uitkijken naar het «Twin Peaks»-model. Zowel de vraag welke lessen worden getrokken uit dit geval als de vraag hoe de samenwerking tussen de toezichthouders is, kan in het eindrapport van de commissie aan de orde komen. Over dat laatste zijn namelijk ook enkele vragen gesteld. De commissie zal er zeker op terugkomen. Het is natuurlijk wel zo dat DSB één geval is. De vraag of je het heel anders moet doen moet je misschien laten afhangen van andere gevallen dan alleen maar het ene DSB-geval. Ik weet dus niet precies hoe ver de commissie kan komen. Het zijn echter zeker vragen die aan de orde kunnen komen.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik heb een aanvullende vraag. Ik begrijp dat dit punt nog aan de orde komt in de commissie. We hebben echter naar ik neem nog minstens vijf bestuurders op de rol staan, over wie de commissie nu zeer voortvarend ook nog een uitspraak kan of moet doen. Hoe gaat u om met dat stukje van het onderzoek, dat vooruitloopt op het eindrapport van de commissie-Scheltema? Ik doel op de bestuurders die nu nog behandeld zullen gaan worden zoals de heer Zalm. Ik noem geen namen, u kent ze wel.

De heer **Scheltema**: Mijn gedachte is dat ik de dossiers die ik nu krijg, gezamenlijk zal behandelen. Ik zal in één rapport alle andere dossiers die ik krijg, behandelen. Aangezien ik de meeste echter nog niet heb, kan ik nog niet precies overzien hoe dat moet worden. Het was überhaupt de bedoeling in het begin dat we alle oordelen gezamenlijk zouden krijgen, maar ik heb de dossiers tot nu toe druppelsgewijs gekregen. Ik wil nu wachten tot ik alle dossiers heb, tenzij het weer zo lang gaat duren dat ik het idee heb dat ik niet langer kan wachten.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Het gaat mij om het volgende. Kunnen wij een exact gelijke situatie, waarbij sprake is van onvoldoende communicatie tussen toezichthouders, niet voor zijn? Hoe acteert u nu, met de kennis die wij in dit dossier hebben opgedaan, voor de toekomstige dossiers? Welke interventie pleegt u dan, misschien naar de minister van Financiën of naar de AFM of de Nederlandsche Bank?

De heer **Scheltema**: Dat vind ik moeilijk. Ik heb mij op het standpunt gesteld dat ik niet moest interveniëren in dat proces. Nu is het inmiddels in de openbaarheid gekomen en aan de Kamer toegestuurd. Dat betekent dat de toezichthouders daar zich natuurlijk mee verhouden. De afspraak is ook gemaakt dat de aanbevelingsfiguur in dit verdere proces niet gebruikt wordt. In die zin heeft het dus effect gehad. Hoe ik verder op meningsverschillen zal reageren, kan ik moeilijk zeggen zolang ik ze nog niet zie.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Ik kom nog even terug op het punt dat al vaker gewisseld is, namelijk uw oordeel, mijnheer Scheltema, dat de AFM in haar aanbeveling ten onrechte geen aandacht besteedt aan de relatief zwakke interne positie van de heer Zalm. Is dat ook het oordeel van DNB? Eerder in uw rapport schrijft u over beide toezichthouders dat zij als maatstaf lijken te nemen «de vraag wat een CFO in een goed gestructureerde bank zou hebben moeten bereiken». Kortom, uit deze zinsnede begrijp ik dat ook DNB onvoldoende oog voor de relatief zwakke interne positie. Als

dat zo is, wat is dan de reden voor DNB om de aanbeveling van de AFM niet zodanig over te nemen dat zij het oordeel van de AFM overneemt?

De heer **Scheltema**: Ik heb net proberen uit te leggen wat de manier van redeneren van DNB was. DNB heeft met name over dingen op het prudentiële vlak en het gedrag gedeeltelijk zijn eigen, andere oordeel gegeven. Op dit punt hebben zij een wat andere manier van beoordeling gebruikt. Ze hebben ook de periode van het ministerschap van de heer Zalm enigszins bij de beoordeling betrokken. Dat heeft, als ik mij goed herinner, ook met zich meegebracht dat ze de zwakke positie van Zalm in het bestuur mee hebben gewogen. In ieder geval is het zo dat u gelijk hebt dat de zinsnede die u opleest ook wel slaat op het oordeel van DNB. Beiden hadden naar mijn idee wat weinig rekening gehouden met de structureel zwakke positie van de heer Zalm.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Het zal wel aan mij liggen, maar ik snap nog niet helemaal wat nu het oordeel van de Nederlandsche Bank is over de feiten die de AFM aanvoert om te zeggen: dat verwijt ik de heer Zalm dermate dat ik vind dat hij weg moet. Wat zegt de Nederlandsche Bank daar dan over? Tot nu toe heb ik begrepen dat het oordeel van DNB is dat niet alles de heer Zalm is aan te rekenen omdat de bestuursstructuur niet goed was. U lijkt dat ook te bevestigen. Kennelijk speelt dit toch niet zo'n hoofdrol in de overwegingen van de Nederlandsche Bank. Wat is dan de reden om te zeggen dat de aanbeveling van de AFM niet gevolgd wordt?

De heer **Scheltema**: De Nederlandsche Bank werkt gedeeltelijk met afwegingen. Er wordt geconstateerd dat veel dingen beter zijn gegaan, maar ook dat dingen niet goed zijn gegaan. In die totale afweging komt de bank tot een oordeel. Voor het overige lopen op sommige punten, zoals bij de overkreditering, de meningen van DNB en de AFM wat uiteen. Ik heb daar ook een voorbeeld van gegeven in mijn rapport. In dat geval zegt DNB dat het aanzienlijk is verbeterd, terwijl de AFM zegt dat er ook nog zaken kunnen zijn die niet goed zijn. Dat is het soort weging dat dan plaatsvindt.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Wij moeten een oordeel geven over de positie van de heer Zalm. Wij hebben u gevraagd om daar als deskundige derde naar te kijken. Er is nogal wat in de media over dit onderzoek en de conclusies verschenen. De AFM heeft op enig moment in de krant gezegd dat wanneer zij alles had mogen vertellen, het nog veel erger was geweest. Er zou nog meer zijn wat wij niet weten. Als leden van het parlement worden wij wat onrustig als dit soort berichten in de media verschijnt. Wij vragen ons dan af wat wij nog niet weten. In dit geval moeten wij zeer zorgvuldig handelen omdat het over een persoon gaat. Is er nog iets waarvan u, ook gehoord de discussie in de media, vindt dat ook het parlement dat moet weten? Het gaat dan om dingen die u niet heeft opgeschreven, maar waarvan u met de kennis van nu vindt dat het toch belangrijk is om dat nog aan ons mee te delen. Wij worden onrustig van alle berichten die in de media verschijnen.

De heer **Scheltema**: Ik kan mij voorstellen dat u onrustig wordt, juist omdat er in de media zo veel gebeurt. Soms heeft de commissie-DSB ook wel het gevoel wat onrustig te worden van alle publicaties, maar ik denk niet dat ik verder vooruit kan lopen op hetgeen de commissie straks zegt.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Wij hebben het over deze casus. Ik vraag niet naar de toekomst. De AFM heeft gezegd: als ik echt alles had mogen publiceren, was het anders geweest.

De heer **Scheltema**: Daar kan ik weinig mee. Het spijt mij maar daar kan ik weinig dingen over zeggen. Over wat de AFM weet en niet in het stuk heeft neergezet, heb ik verder geen oordeel.

De **voorzitter**: Ik zie dat daarmee alle vragen zijn gesteld die de Kamer had willen stellen. Ik dank de heer Scheltema hartelijk voor zijn komst en de beantwoording, en dat helemaal zonder ondersteuning. Mijn complimenten. Ik dank de belangstellenden op de publieke tribune en degenen die met ons hebben meegeluisterd. Ik sluit deze vergadering.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Nu heeft iedereen zijn beeldbuisje uitgeschakeld en nu komt de heer Vendrik toch nog met een vraag.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Ik heb een korte vraag. Mijnheer Scheltema, wij zijn in de veronderstelling dat het rapport van uw commissie in april verschijnt. Is dat nog steeds zo of voorziet u dat het misschien iets later wordt? Kunt u daar iets over zeggen?

De heer **Scheltema**: Wij moeten met eind april rekening houden. Ik hoop nog steeds dat het eind april wordt en niet veel later. Wij doen ons best. Er zitten mensen in de commissie die ook nog veel andere dingen hebben te doen. Zij hebben ook het idee dat het niet te lang kan duren, dus wij proberen dat.

De **voorzitter**: Dan zijn wij klaar.

Sluiting 15.16 uur.